

ПІДСИСТЕМА ВПРАВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ В МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОМУ МОНОЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ

У статті обґрунтовано підсистему вправ для формування англомовної компетентності в професійно орієнтованому монологічному мовленні студентів, що навчаються за спеціальністю 181 Харчові технології. Визначено етапи формування англомовної компетентності в професійно орієнтованому монологічному мовленні в майбутніх фахівців з харчових технологій. Окреслено завдання кожного етапу. Наведено приклади вправ, які майбутні фахівці з харчових технологій виконують для формування англомовної компетентності в професійно орієнтованому монологічному мовленні. Підсистема вправ реалізується за два етапи: підготовчий і основний. Основний етап складається з рецептивно-репродуктивного, рецептивно-продуктивного та продуктивного підетапів. Підготовчий етап містить вправи, спрямовані на набуття студентами знань про типові ситуації професійного спілкування фахівців з харчових технологій, їхні комунікативні наміри, особливості невербальної поведінки, структуру монологічних висловлювань, уживання засобів міжфразового зв'язку. Вправи рецептивно-репродуктивного підетапу спрямовані на ознайомлення студентів зі зразками професійно орієнтованих монологів, усвідомлення їх структури, створення структурних елементів монологу. Вправи розроблено на основі дібраних автентичних професійно спрямованих англомовних відеотекстів. На рецептивно-продуктивному підетапі формуються вміння створення міні-монологів. На цьому підетапі представлено комунікативні вправи. Опорами на рецептивно-продуктивному підетапі є автентичні відеоматеріали та ключові слова. Метою продуктивного підетапу є формування вміння висловлюватися на текстовому рівні. Вправи продуктивного підетапу належать до комунікативних. Опорами на цьому підетапі слугують комунікативні ситуації. Представлена підсистема вправ ґрунтується на попередніх науково-теоретичних напрацюваннях автора.

Ключові слова: майбутні фахівці з харчових технологій; підсистема вправ; підготовчий етап; основний етап; рецептивно-репродуктивний, рецептивно-продуктивний та продуктивний підетапи.

Бойко Анна Анатоліївна,
преподаватель кафедры иностранных языков профессионального
направления,
Национальный университет пищевых технологий, г. Киев,
anaboyko84@gmail.com

ПОДСИСТЕМА УПРАЖНЕНІЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ У БУДУЩИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ПО ПИЩЕВИМ ТЕХНОЛОГІЯМ АНГЛОЯЗЫЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПРОФЕСІОНАЛЬНО ОРІЄНТОВАНОМУ МОНОЛОГІЧЕСЬКОМУ МОВЛЕННІ

В статті обґрунтовано підсистему вправ для формування англоязычної компетентності в професійно орієнтованому монологічному мовленні студентів, які навчаються за спеціальністю 181 Пищевые технологии. Определены этапы формирования англоязычной компетентности в профессионально ориентированной монологической речи у будущих специалистов по пищевым технологиям. Описаны задания каждого этапа. Приведены примеры упражнений. Подсистема упражнений реализуется в два этапа: подготовительный и основной. Основной этап в свою очередь состоит из рецептивно-репродуктивного, рецептивно-продуктивного и продуктивного подэтапов. Подготовительный этап содержит упражнения, направленные на овладение знаниями о типичных ситуациях профессионального общения специалистов в области пищевых технологий, их коммуникативные намерения, особенности невербального поведения, структуру монологических высказываний, употребления средств межфразовой связи. Упражнения рецептивно-репродуктивного подэтапа направлены на ознакомление студентов с примерами профессионально ориентированных монологов, осознания их структуры, созданию структурных элементов монолога. Упражнения разработаны на основании подобранных автентичных профессионально ориентированных видеотекстов. На рецептивно-продуктивном подэтапе формируются умения создавать мини-монологи. На этом подэтапе представлены коммуникативные упражнения. Опорами на рецептивно-продуктивном подэтапе служат автентичные видеоматериалы и ключевые слова. Цель продуктивного подэтапа – формирование умений высказываться на текстовом уровне. Этот подэтап содержит коммуникативные упражнения. Опорами на этом подэтапе служат коммуникативные ситуации. Представленная подсистема упражнений основана на предыдущих научно-теоретических разработках автора.

Ключевые слова: специалисты в области пищевых технологий; подсистема упражнений; подготовительный этап; основной этап; рецептивно-репродуктивный, рецептивно-продуктивный и продуктивный подэтапы.

Boyko, Anna,

Lecturer of the Department of Foreign Languages for Occupational Purposes,
National University of Food Technologies, Kyiv,
anaboyko84@gmail.com

A SUBSYSTEM OF ENGLISH ACTIVITIES FOR BUILDING PRE-SERVICE FOOD TECHNOLOGISTS' SPEECH PRODUCTION COMPETENCE

In this article, the author develops a subsystem of English activities for building pre-service food technologists' oral speech production competence. The steps of building such competence are determined. The tasks at each step are outlined. Several examples of English activities are given; these exercises are designed for pre-service food technologists to build their speech production competence. The subsystem of such activities is realised at two steps: the preparatory step and the principal step. The principal step consists of receptive & reproductive, receptive & productive, and productive sub-steps. The preparatory step includes activities aimed at knowledge acquisition of typical occupational communication situations, the communicative goals of food technologists, their non-verbal behavior, speech structure, use of certain linking words, etc. The activities at the receptive & reproductive sub-step are aimed at students' awareness of the occupational speech structure and production of its structural elements. These exercises are based on the selected authentic professional video materials. The receptive & productive sub-step is oriented at teaching students to make small professional speech. This sub-step contains communicative oral speech production exercises. The selected authentic occupational videos and the lists of key words suggested by the author are used as teaching aids at the receptive & productive sub-step. The purpose of the productive sub-step is to teach students to produce extensive professional oral speech. All exercises at this step are communicative. Occupational communicative situations are used as teaching aids at the productive sub-step. All activities designed for the subsystem described in this paper are student-motivating and occupation-oriented. The majority of the suggested activities include role plays, with partial or minimal students' speech management. The number of non-communicative activities is restricted. Non-communicative activities are used only at the preparatory step. This subsystem of English activities for building pre-service food technologists' oral speech production competence is based on the theoretical scientific research of the author.

Key words: pre-service food technologists; subsystem of English speech production activities; preparatory step; principal step; receptive & reproductive sub-step; receptive & productive sub-step; productive sub-step.

Постановка проблеми. Визначення цілей і змісту формування в майбутніх фахівців з харчових технологій компетентності в професійно орієнтованому монологічному мовленні (ПОММ), психологічних і лінгвістичних особливостей професійно орієнтованих монологу-повідомлення і монологу-опису, визначені критерії добору навчального відеоматеріалу та дібрані на їх основі відеоматеріали з галузі харчових технологій стали основою для

обґрунтування та створення підсистеми вправ для формування компетентності в ПОММ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі обґрунтування та створення підсистеми вправ для формування компетентності в монологічному мовленні присвячено низку праць таких дослідників: Л. В. Бондар (навчання французького професійно спрямованого монологічного мовлення студентів технічних спеціальностей з урахуванням їх навчальних стилів), Н. Л. Драб (навчання майбутніх економістів іншомовного професійно спрямованого монологу-презентації), С. Е. Кіржнер (навчання майбутніх юристів професійного англійського монологічного мовлення з використанням автентичної відеофонограми), Ю. М. Несин (навчання майбутніх офіцерів професійно спрямованого монологу-міркування на основі англійських фахових автентичних аудіотекстів), В. С. Пашук (навчання студентів мовних спеціальностей усного англійського монологічного мовлення з використанням автентичних художніх фільмів), Н. Р. Петранговська (навчання студентів фізико-математичних факультетів професійно спрямованого монологу-міркування на основі англійських фахових автентичних аудіотекстів). Але проблема формування в майбутніх фахівців з харчових технологій компетентності в ПОММ у процесі самостійної роботи остаточно не розв'язана, і, відповідно, підсистема вправ, призначена для досягнення цієї мети, у методичці не створена.

Тому **метою** цієї статті є обґрунтування і укладання підсистеми вправ, спрямованої на формування в майбутніх фахівців з харчових технологій компетентності в професійно орієнтованому монологічному мовленні.

Для досягнення цієї мети потрібно розв'язати такі завдання: уточнити поняття “вправа” та критерії створення вправ для формування компетентності в ПОММ, уточнити поняття “система вправ” і “підсистема вправ”, укласти підсистему вправ для формування в майбутніх фахівців з харчових технологій англійської компетентності в професійно орієнтованому монологічному мовленні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вправою вважають структурну одиницю методичної організації навчального матеріалу, яка являє собою цілеспрямовані взаємозумовлені дії, які виконуються в порядку наростання мовних і операційних труднощів з урахуванням послідовного становлення мовленнєвих навичок і вмій (Азимов, & Щукін, 2009, с. 322).

Для успішного формування в студентів компетентності в ПОММ створювати вправи необхідно відповідно до прийнятих у методичній науці критеріїв. Ми взяли за основу критерії до вправ, розроблені Скляренко: вмотивованість, комунікативність, ступінь керування, спрямування навчальної дії на одержання або видачу інформації, наявність рольового компонента, наявність опор, професійна орієнтація (Скляренко, 1999, с. 3–7). Розглянемо їх докладніше в межах нашого дослідження.

Усі вправи створеної підсистеми є *вмотивованими*, тобто містять мотив, який спонукає студентів до мовленнєвої діяльності.

Завдання до вправ на формування навичок і вмій повинно моделювати реальне професійне спілкування фахівців. Відповідно до критерію “комунікативність” більшість вправ є комунікативними або умовно-комунікативними. Некомунікативні вправи виконуються лише на підготовчому етапі, їх кількість є мінімальною. Некомунікативні вправи спрямовані на набуття знань про типові ситуації професійного спілкування фахівців з харчових технологій, структуру професійно орієнтованих монологічних висловлювань, особливості невербальної поведінки в міжкультурному спілкуванні.

Відповідно до критерію “*ступінь керування*” вправи повинні бути з частковим та мінімальним керуванням, а до критерію “*спрямування навчальної дії на одержання/видачу інформації*” – рецептивно-репродуктивним та продуктивними.

За критерієм “*наявність або відсутність рольового компонента*” більшість вправ містять рольовий компонент. Студенти виконують певні ролі в професійній комунікативній ситуації: фахівець з харчових технологій та інженерії; доповідач на конференції; представник підприємства харчової промисловості; експонент на міжнародній фаховій виставці; консультант.

Відповідно до критерію “*наявність /відсутність опор*” вправи потребують змістові опори і тому містять природні опори – дібрані викладачем автентичні відеоматеріали та рецептуру інноваційних продуктів з наукових журналів з харчової технології, а також штучно створені опори: переліки послідовних запитань, ключових слів та фраз.

Створення комунікативних ситуацій, аналогічних до реальних ситуацій професійної діяльності фахівців з харчових технологій та застосування навчальних відеоматеріалів професійного спрямування дозволяє реалізувати *критерій професійної орієнтації*.

Вправи є елементарними одиницями навчання (Миньяр-Белоручев, 1990, с. 62), які повинні бути систематизовані в єдине ціле (Кіржнер, 2009, с. 90), тобто в єдину систему. Слідом за Миньяром-Белоручевим систему вправ ми розуміємо як організовані і взаємозумовлені дії студентів, які здійснюються для досягнення навчальної мети в процесі формування навичок і вмій (Миньяр-Белоручев, 1990, с. 77). Оскільки в нашому дослідженні мова йде про формування окремого виду мовленнєвої діяльності, використовуємо термін “підсистема вправ”.

Для створення підсистеми вправ для формування в майбутніх фахівців з харчових технологій англomовної компетентності в ПОММ необхідно визначити етапи навчання. З цією метою ми проаналізували підсистеми вправ, створені дослідниками для формування компетентності в монологічному мовленні в студентів нефілологічних спеціальностей.

На основі аналізу виділених попередниками етапів формування компетентності в монологічному мовленні можна зробити висновок, що більшість авторів виокремлюють два етапи: підготовчий і основний (Бондар, 2013, с. 94-95; Кіржнер, 2009, с. 91-93; Несин, 2013, с. 77-78), а в основному етапі виокремлюють три підетапи: рецептивно-репродуктивний, рецептивно-продуктивний та продуктивний (Бондар, 2013, с. 94-95; Кіржнер, 2009, с. 91-93).

Таким чином, слідом за Л.В.Бондар і С. Є. Кіржнер, процес формування компетентності в ПОММ ми реалізуємо за два етапи: підготовчий і основний.

Підготовчий етап містить вправи, спрямовані на набуття знань про типові ситуації професійного спілкування фахівців з харчових технологій, їхні комунікативні наміри, особливості невербальної поведінки в міжкультурному спілкуванні, структуру монологічних висловлювань, уживання засобів міжфразового зв'язку.

Основний етап містить три підетапи: рецептивно-репродуктивний, рецептивно-продуктивний та продуктивний.

Метою *рецептивно-репродуктивного підетапу* є формування навичок створення структурних елементів монологу. Цей підетап містить вправи на формування вмій об'єднувати фрази в надфразові єдності на основі мовленнєвої ситуації та на основі природних і штучно створених опор: автентичних відеоматеріалів, плану висловлювання, переліку запитань, ключових фраз. На рецептивно-репро-

дуктивному підетапі використовуються умовно-комунікативні вправи, спрямовані на ознайомлення студентів зі зразками ПОММ, усвідомлення його структури, створення структурних елементів монологу.

На *рецептивно-продуктивному підетапі* формуються вміння створювати мінімонологи. Цей підетап містить комунікативні вправи. Опорами на

рецептивно-продуктивному підетапі є природні (автентичні відеоматеріали) та штучно створені опори (ключові слова).

Метою *продуктивного підетапу* є розвиток умінь висловлюватися на текстовому рівні. Цей підетап містить комунікативні вправи. Опорами на продуктивному підетапі є комунікативні ситуації. Представимо створену підсистему вправ у Табл. 1.

Таблиця 1

Підсистема вправ для формування в майбутніх фахівців з харчових технологій англomовної компетентності в професійно орієнтованому монологічному мовленні

Етапи	Підетапи	Групи вправ	Типи вправ	Види вправ
Підготовчий етап		1) на надання знань про типові ситуації професійного спілкування та комунікативні наміри фахівців з харчових технологій 2) на надання знань про невербальні засоби спілкування 3) на надання знань про структурування монологу-повідомлення та монологу-опису. 4) для формування навичок структурування монологу 5) на надання знань про засоби міжфразового зв'язку 6) для формування навичок уживання засобів міжфразового зв'язку	Умовно-комунікативні, некомунікативні	Співвіднесення словосполучень з малюнками, аналіз тексту-зразка професійно орієнтованого монологу, заповнення таблиць, заповнення пропусків у тексті, упорядкування частин тексту
Основний етап	Рецептивно-репродуктивний підетап	Для формування навичок створювати структурні елементи монологу: а) починати монологічне висловлювання, представляти своє підприємство та формулювати предмет монологу; б) повідомляти про свою продукцію; в) описувати свою продукцію, її інгредієнти, інноваційні технології, стандарти якості, підкреслювати переваги; г) закінчувати монологічне висловлювання	Умовно-комунікативні	Прослуховування монологу-зразка, заповнення таблиць, відповіді на запитання, з подальшим відтворенням тексту і його записом на електронний носій
Основний етап	Рецептивно-продуктивний підетап	1. Для розвитку умінь створювати монолог-повідомлення та монолог-опис: 1) уміння починати монологічне висловлювання, формулювати основну думку/предмет монологу-повідомлення та монологу-опису; 2) уміння логічно викладати нову інформацію а) чітко й зрозуміло представляти своє підприємство/ продукцію свого підприємства; б) підкреслити інноваційність продукції свого підприємства; в) докладно розповісти про переваги продукції свого підприємства над аналогічними товарами конкурентів; 2) уміння описувати продукцію свого підприємства: а) докладно описувати, з яких інгредієнтів складається продукт; б) чітко формулювати переваги продукції свого підприємства; в) описувати технологічний процес виробництва продукту; 3) закінчувати монологічне висловлювання	Комунікативні, умовно-комунікативні	Продуктування міні-монологу на основі створеної викладачем ситуації та ключових слів
	Продуктивний підетап	Для розвитку умінь створювати монологічні висловлювання функціональних типів: монолог-повідомлення і монолог-опис	Комунікативні	Продуктування монологів-повідомлень та монологів-описів відповідно до комунікативної ситуації

Для унаочнення типів та видів вправ, представлених у табл.1, наведемо приклади в межах кожного етапу навчання.

Підготовчий етап

Приклад 1

Мета: набуття знань про типові ситуації професійного спілкування фахівців з харчових технологій.

Опора: серія малюнків.

Тип вправи: умовно-комунікативна, продуктивна.

Вид вправи: співвіднесення малюнків з типовими ситуаціями професійного спілкування.

Форма виконання: парна.

Інструкція: Look at the pictures of technological engineers at work. Match the activities in each picture with typical situations of professional communication. 1) at the international exhibition; 2) at the international food science conference; 3) at the factory; 4) consulting on the phone.

A

B

C

D

Контроль: з боку викладача.

Приклад 2

Мета: набуття знань про невербальні засоби спілкування.

Опора: список ключових фраз, таблиця для заповнення.

Тип вправи: умовно-комунікативна, рецептивно-продуктивна.

Вид вправи: перегляд відео з метою одержання інформації, заповнення таблиці.

Форма виконання: у малих групах.

Інструкція: Watch the video called «4 essential body language tips» (<https://www.youtube.com/watch?v=ZK3jSXYBNak>). What body language is positive and what body language is negative?

1. Upright posture.	2. Relaxed and open facial expression.
3. Folded arms.	Tense facial expression.
4. Body turned away from you.	5. Arms hanging relaxed by the sides.
6. Poor eye contact.	7. Open body position (arms unfolded).
8. Regular eye contact.	9. Lean on the podium.

Fill in this table with phrases in the box:

Positive body language	Negative body language

Контроль: з боку викладача.

Приклад 3

Мета: набуття знань про структуру монологічних висловлювань.

Опора: таблиця для заповнення.

Тип вправи: некомунікативна, рецептивно-репродуктивна.

Вид вправи: заповнення таблиці.

Форма виконання: парна.

Інструкція: Each type of monologue has its structure. Which are possible parts of descriptive monologue and narrative monologue? Fill in this table:

1. Greeting	1. Greeting
2. Introduction yourself	2. Introduction yourself
3. Introduction of an enterprise or products	3. Introduction of an enterprise or products
4. Inviting for cooperation	4. Describing products: ingredients, innovative technologies, traditional recipes, quality standards, advantages
5. Thanking for attention	5. Inviting for cooperation
	6. Thanking for attention

Контроль: взаємоконтроль за ключем.

Приклад 4

Мета: формування навичок структурування монологічних висловлювань.

Тип вправи: некомунікативна, рецептивно-репродуктивна.

Вид вправи: упорядкування частин монологу.

Опора: текст (матеріал з офіційного сайту фірми А'Деліс та офіційного сайту міжнародної виставки кондитерської промисловості «Sweets and Bakery» <http://sweetsexpo.com.ua>).

Форма виконання: індивідуальна.

Інструкція: You are a technologist. You prepared a text of your future poster presentation at the international food exhibition. But you mixed up the parts of the text by mistake. Rearrange the parts of your presentation in correct order:

- a) We want to pay your attention to the advantages of our production. Firstly, the products of our company are based on the classical recipes. We use only natural raw materials of certificated delivers that have quality control. Moreover, the company A'Delis got food safety certificate ISO 22000. Besides, our products are made *on the modern equipment*.
- b) We are glad to introduce our company A'Delis.
- c) Dear colleagues,
- d) The company A'Delis is always open for the cooperation with new clients. We have a flexible payment system. You can get more detailed information about our production on the web-site of the company.
- e) The company produces more than 70 kinds of bread and bread products and more than 200 kinds of confectionary and cakes: paste, locum, chocolate desserts, chocolate pasta and other.

Контроль: з боку викладача.

Приклад 5

Мета: набуття знань про засоби міжфразового зв'язку, характерні для монологу-повідомлення та монологу-опису.

Опора: список ключових фраз, таблиця для заповнення.

Тип вправи: некомунікативна, рецептивно-репродуктивна.

Вид вправи: заповнення таблиці.

Форма виконання: парна.

Інструкція: Match the linking words with the corresponding monologue parts:

Also; for example; first of all; firstly / secondly; in addition; furthermore; moreover; besides; to begin with; thirdly; finally; lastly; in conclusion; to sum up; all in all; taking everything into account; the first / main / most important advantage of; one / another / an additional advantage of; one point of view in favour of; for instance; such as; / like; in particular; therefore; for this reason; because; as a result.

Beginning	
List of points	
Introduction of advantages	
Giving examples	
Joining ideas	
Conclusion	

Контроль: самоконтроль за ключем.

Приклад 6

Мета: формування мовленнєвих навичок уживання засобів міжфразового зв'язку в ПОММ.

Опора: текст (матеріал з офіційного сайту компанії А'Деліс та офіційного сайту міжнародної виставки кондитерської промисловості «Sweets and Bakery» <http://sweetsexpo.com.ua>), список ключових слів.

Тип вправи: умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна.

Вид вправи: заповнення пропусків у тексті.

Форма виконання: індивідуальна.

Інструкція: You are a technologist. You are preparing to the poster presentation at the international food exhibition. Complete its text with the necessary linking words from the box below.

Because; for example; let me say about; first of all; an additional advantage
---

- 1) _____ advantages of our production.
- 2) _____ our paste has a delicious taste.
- 3) _____ of our production is benefit for health
- 4) _____ it is made from natural ingredients.
- 5) _____, apple puree is rich in pectin, that is necessary for immunity. Honey contains a lot of microelements that give life forces.

Контроль: взаємоконтроль за ключем.

ОСНОВНИЙ ЕТАП

Рецептивно-репродуктивний підетап

Приклад 1

Мета: формування умінь створювати структурні елементи монологу (уміння починати монологічне висловлювання).

Опора: відеофрагмент «Meyn Food Processing Technology», таблиця для заповнення.

Тип вправи: умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна.

Вид вправи: прослуховування монологу-зразка, заповнення таблиці, відтворення структурного елементу монологу зі змінами та з подальшим записом на електронний носій.

Форма виконання: індивідуальна.

Інструкція: You are preparing to the international food exhibition. Your task is to prepare an introduction. Watch the video “Meyn Food Processing Technology” (<https://www.youtube.com/watch?v=c76rD5EIItw>). Pay your attention to the gestures and face expression of the speaker. Fill in this table:

Greeting	
Introduction yourself	
Introducing of an enterprise	

Prepare the introduction of your enterprise according to this example and record it.

Контроль: самоконтроль і контроль з боку викладача.

Приклад 2

Мета: формування умінь створювати структурні елементи монологу (уміння представляти своє підприємство).

Опора: відеофрагмент «Meyn Food Processing Technology», список запитань.

Тип вправи: умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна.

Вид вправи: прослуховування монологу-зразка, відповіді на запитання.

Форма виконання: індивідуальна

Інструкція: You are preparing to the international food exhibition. Your task is to inform your colleges about your enterprise. Watch the video «Meyn Food Processing Technology» (<https://www.youtube.com/watch?v=c76rD5EIItw>). Notice how the speaker talks about his company. Pay you attention to her gesture and face expression. Use these questions as cues: 1. What is the name of the company? 2. Where is it situated?

3. How many plant operations are supplied by the company? 4. What plants does the company supply: small or large? Prepare a speech about the enterprise and record it.

Контроль: самоконтроль і контроль з боку викладача.

Приклад 3

Мета: формування навичок створювати структурні елементи монологу (повідомляти, з яких інгредієнтів складається продукт).

Опора: відеофрагмент «Industrial Bread Making», список запитань.

Тип вправи: умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна.

Вид вправи: перегляд відеофрагменту, відповіді на запитання.

Форма виконання: індивідуальна.

Інструкція: You are a technologist on a business trip to the UK. You are visiting a British bakery. Watch the video «Meyn Food Processing Technology» (<https://www.youtube.com/watch?v=B185pCb2UEU>). Notice what the speaker is saying about the ingredients. Use these questions as cues: 1. What varieties of flour could be used? 2. What is done to make high quality flour? 3. What ingredients are needed for bread: a) main ingredients; b) additional ingredients? Prepare a speech and sound the video.

Контроль: самоконтроль і контроль з боку викладача.

Приклад 4

Мета: формування навичок створювати структурні елементи монологу (завершувати монологічні висловлювання).

Опора: відеофрагмент «Meyn Food Processing Technology», таблиця для заповнення.

Тип вправи: умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна.

Вид вправи: прослуховування монологу-зразка, заповнення таблиці, відтворення структурних елементів монологу з подальшим записом на відеоносій.

Форма виконання: індивідуальна.

Інструкція: You are preparing to the international food exhibition. Your task is to prepare the conclusion of your speech. Watch the video «Meyn Food Processing Technology» (<https://www.youtube.com/watch?v=c76rD5EIItw>). Notice how the speaker concludes the message. Fill in this table:

Inviting for cooperation	
Thanking for attention	

Pay your attention to the gesture and face expression of the speaker. Prepare a speech and record it.

Контроль: самоконтроль і контроль з боку викладача.

Рецептивно-продуктивний підетап

Приклад 1

Мета: формування умінь створювати мінімонолог-повідомлення.

Опора: список ключових слів.

Тип вправи: умовно-комунікативна, рецептивно-продуктивна.

Вид вправи: продукування мінімологу на основі створеної викладачем ситуації та списку ключових слів.

Форма виконання: індивідуальна.

Інструкція: You are a technologist. You are participating in the international exhibition. Your oversea partners are interested in ingredients of biscotti cookies for people with diabetes mellitus. Inform them about your product. Use the given key words. Key words: barley flour, is changed, wheat flour, contain, sugar, fructose, decreases glycemic index, almond is changed with peanut, decrease fat content, enriches with, biologically active substance, antioxidant, brans, fiber (Павлюченко, Лазоренко, Григоренко, 2015, с. 232–236).

Контроль: самоконтроль та контроль з боку викладача.

Приклад 2

Мета: формування умінь створювати мінімонолог-повідомлення.

Опора: список ключових слів.

Тип вправи: умовно-комунікативна, рецептивно-продуктивна.

Вид вправи: продукування мінімологу на основі створеної викладачем ситуації та списку ключових слів.

Форма виконання: індивідуальна.

Інструкція: You are a technologist. You are participating in the meeting of oversea partners with representatives of your enterprise. Your foreign partners are interested in your new line of cookies. Tell them about quality standards of your enterprise. Key words: quality standards, at every stage of production, priority, hygiene, safety, quality certificate, certified, quality management system.

Контроль: взаємоконтроль та контроль з боку викладача.

Приклад 3

Мета: формування вмінь створювати мінімонолог-опис.

Опора: список ключових слів.

Тип вправи: умовно-комунікативна, рецептивно-продуктивна.

Вид вправи: продукування мінімологу на основі створеної викладачем ситуації та списку ключових слів.

Форма виконання: індивідуальна.

Інструкція: You are a technologist. Your foreign partner is phoning you. He is interested in your new brand – a dessert “Protein Tiramisu” which is made of milk-protein concentrate. Describe him/her your brand new product. Use the given key words. Key words: increased content of, all amino acids, is characterized by, contain minerals, is/are a source of vitamins, better balance of, the amino acid composition, is/are rich in vitamin, optimal correlation of, mineral substances (Дейниченко, Л. Г., 2018, с. 189–196).

Контроль: самоконтроль за критеріями оцінювання, наданими викладачем, та контроль з боку викладача.

Продуктивний підетап

Приклад 1

Мета: формування умінь створювати професійно спрямований монолог.

Без опор.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна.

Вид вправи: продукування монологу на основі створеної викладачем ситуації.

Форма виконання: індивідуальна.

Інструкція: There are lots of foodstuffs with synthetic additives on the market. But customers’ demands on the healthy natural foodstuffs are rising. You are a technologist of the “Alfa-Bread Company”. You are preparing to the international food exhibition and make a presentation of innovative products – a new line of bakery and confectionary products produced of natural components.

Контроль: самоконтроль, взаємоконтроль.

Результати дослідження. У статті уточнено поняття “вправа” та критерії створення вправ для формування в майбутніх фахівців з харчових технологій компетентності в ПОММ, уточнено поняття “система вправ” і “підсистема вправ”, обґрунтовано і розроблено підсистему вправ для формування англомовної компетентності в професійно

орієнтованому монологічному мовленні в майбутніх фахівців з харчових технологій, визначено етапи навчання: підготовчий і основний. Основний етап складається з рецептивно-репродуктивного, рецептивно-продуктивного та продуктивного підетапів. Наведено приклади вправ до кожного етапу.

Перспективи подальших наукових розвідок ми вбачаємо в обґрунтуванні й розробленні моделі формування англомовної компетентності в професійно орієнтованому монологічному мовленні в майбутніх фахівців з харчових технологій та проведенні експерименту.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Азимов, Э. Г., & Щукин, А. Н. (2009). *Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам)*. Москва: ИКАР.
- Бондар, Л. В. (2011). *Методика навчання французького професійно спрямованого монологічного мовлення студентів технічних спеціальностей з урахуванням їх навчальних стилів*. (Дис. канд. пед. наук). Київський національний лінгвістичний університет, Київ.
- Кіржнер, С. Е. (2009). *Навчання майбутніх юристів професійного англійського монологічного мовлення з використанням автентичної відеофонограми*. (Дис. канд. пед. наук). Київський національний лінгвістичний університет, Київ.
- Миньяр-Белоручев, Р. К. (1990). *Методика обучения французскому языку*. Москва: Просвещение.
- Склярченко, Н. К. (1999). Сучасні вимоги до вправ для формування іншомовних навичок і вмінь. *Іноземні мови*, 3, 3-7.
- Павлюченко, О. С., Лазоренко, Н. П., & Григоренко, І. А.

- (2015). Виробництво італійського печива біскотті для хворих на цукровий діабет. *Національний університет харчових технологій. Наукові праці*, 21, 232-236.
- Дейниченко, Л. Г. (2018). Технологія та якість збитих десертів на основі молочно-білкового концентрату. *Наукові праці. Національний університет харчових технологій. Наукові праці*, 21, 189-196. <https://doi.org/10.24263/2225-2924-2018-24-1-24>

REFERENCES

- Azimov, E. G., & Shchukin, A. N. (2009). *Novyy slovar' metodicheskikh terminov i ponyatiy (teoriya i praktika obucheniya yazykam)*. Moskva: IKAR.
- Bondar, L. V. (2011). *Metodyka navchannia frantsuzkoho profesiino spriamovanoho monolohichnoho movlennia studentiv tekhnichnykh spetsialnostei z urakhuvanniam yikh navchalnykh styliv*. (Dys. kand. ped. nauk). Kyivskiy natsionalnyi lnhvistychnyi universytet, Kyiv.
- Kirzhner, S. E. (2009). *Navchannia maibutnikh yurystiv profesiinoho anhliiskoho monolohichnoho movlennia z vykorystanniam avtentychnoi videofonohramy*. (Dys. kand. ped. nauk). Kyivskiy natsionalnyi lnhvistychnyi universytet, Kyiv.
- Min'yar-Beloruhev, R. K. (1990). *Metodika obucheniya frantsuzskomu yazyku*. Moskva: Prosveshchenie.
- Skliarenko, N. K. (1999). Suchasni vymohy do vprav dlia formuvannia inshomovnykh navychok i vmin. *Inozemni movy*, 3, 3-7.
- Pavliuchenko, O. S., Lazorenko, N. P., & Hryhorenko, I. A. (2015). Vyrobnystvo italiiskoho pechyva biskotti dlia khvorykh na tsukrovyi diabet. *Natsionalnyi universytet kharchovykh tekhnolohii. Naukovi pratsi*, 21, 232-236.
- Deinychenko, L. H. (2018). Tekhnolohiia ta yakist zbytykh desertiv na osnovi molochno-bilkovoho kontsentratu. *Naukovi pratsi. Natsionalnyi universytet kharchovykh tekhnolohii. Naukovi pratsi*, 21, 189-196. <https://doi.org/10.24263/2225-2924-2018-24-1-24>

Отримано 03.05.2019